

Pestprotocol CBS de Borgschool Winsum

Update september 2021

We vinden het belangrijk dat kinderen zich veilig voelen op school en daarom volgt er een actie op pestgedrag. Op onze school willen we een klimaat scheppen waarin het mogelijk is dat de pester zelf zijn gedrag verandert met behulp van anderen. We willen ook dat de “meelopers” zich bewust zijn van hun gedrag en dat begrijpen en aanpakken en dat ook de gepeste kinderen hun eigen gedrag kunnen veranderen.

We hebben ouders nodig om ons eerlijk te informeren als er iets is met hun kind. Wij als team zien niet alles wat er gebeurt of buiten school gebeurt.

Dit protocol bevat enerzijds de richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag, anderzijds staan er ook voorwaarden en activiteiten in die het pesten kunnen voorkomen.

De acties die we ondernemen zijn niet statisch. Afhankelijk van alle andere ontwikkelingen binnen de school, zal ook het handelen rond pesten zich verder ontwikkelen. In dat geval zal dit protocol aangepast worden.

Pesten

1a. Wat is pesten

1b. Hoe wordt er gepest

1c. De gepeste leerling

1d. De pester

1e. Meelopers en andere leerlingen

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch geplaagd, bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan allerlei theorieën.

Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd, volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. Ook wanneer het pestgedrag wel wordt opgemerkt.

Hoe wordt er gepest

Met woorden:

vernederen, belachelijk maken
schelden
dreigen
met bijnamen aanspreken
gemene briefjes, mailtjes, app-jes

Lichamelijk:

trekken aan kleding, duwen en sjoeren
schoppen en slaan
krabben en aan haren trekken
wapens gebruiken

Achtervolgen:

opjagen en achterna lopen
in de val laten lopen, klem zetten of rijden
opsluiten

Uitsluiting:

doodzwijgen en negeren
uitsluiten van feestjes
bij groepsopdrachten

Stelen en vernielen:

afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen
kliederen op boeken
banden lek prikken, fiets beschadigen

Afpersing:

dwingen om geld of spullen af te geven
het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans om gepest te worden dan anderen. Deze kwetsbaarheid kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis vaak niet over.

Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester(s) gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat hij/zij niet mag klikken

Mogelijke signalen van gepest worden

- Niet meer naar school willen
- Thuis niet meer over school vertellen
- Nooit (meer) andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, last van nachtmerries
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of geen hulp inschakelen.

Pestprotocol

2a. vijfsporenaanpak

2b. preventieve maatregelen

2c. stappenplan van signalering pestgedrag

2d. maatregelen na signalering pestgedrag

2a. vijfsporenaanpak

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, de leerkrachten en het ondersteunend personeel voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pestgedrag
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen

Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de leerling met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De leerkracht bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De leerkracht komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pestgedrag worden serieus genomen
 - De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken
 - De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind
 - De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners
- De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

2b. preventieve maatregelen

KWINK - Trefwoord

De kinderen krijgen lessen in goed gedrag. Dit zijn onze wekelijkse Kwink lessen. De gedragsverwachtingen worden helder aan kinderen geleerd door de leerkracht. Dit gaat volgens een afgesproken en vastgestelde methodiek.

Trefwoord is onze methode voor bijbelonderwijs. In deze methode is veel aandacht voor sociaal-emotionele vorming. Bij de dagopening en in kringgesprekken komen thema's aan bod die bijdragen aan een goede en veilige omgang met elkaar.

ZIEN!

Het signaleren van de sociaal emotionele ontwikkeling doen wij door middel van ZIEN!. Mochten er na het invullen van de vragenlijsten door de leerlingen opvallende zaken naar voren komen, worden deze met de leerling besproken om te achterhalen waarom een leerling zich op bepaalde vlakken niet prettig voelt op school.

Sociogram

Hieruit kan de leerkracht zich een beeld vormen hoe de groepsdynamiek is en het welbevinden van de leerlingen.

School-, klassen- en pleinregels

School- en klassenregels hangen in school en in de klas op een zichtbare plek. Tijdens de Gouden weken worden deze samen met de leerlingen gemaakt. In de Gouden en Zilveren weken (na resp. de zomer- en kerstvakantie) bieden we extra activiteiten aan rond sociaal emotionele vorming en groepsvorming. Ouders worden ook uitgenodigd voor een omgekeerd oudergesprek waarin zij vertellen over hun kind en waarbij afspraken voor het schooljaar worden gemaakt tussen leerkracht en ouder.

Stappen na signalering pestgedrag

De aanpak tegen pesten in 7 stappen:

1. Gesprek met de gepeste leerling

Het gaat in dit gesprek om het effect van het pesten op de gepeste leerling. Wat zijn de gevoelens? De leerling kan dit ook schriftelijk of in een tekening weergeven. De leerkracht zegt dat hij/zij de leerling zal ondersteunen, vraagt om vertrouwen.

De procedure wordt uitgelegd. De leerkracht vraagt toestemming aan de leerling om de brief/tekening te mogen gebruiken.

De leerkracht spreekt af dat er iedere week een gesprek zal plaatsvinden tussen de gepeste leerling en de leerkracht en dat de ouders regelmatig op de hoogte worden gehouden.

Leidraad voor een leerlinggesprek is bijgevoegd als bijlage 1.

2. Bijeenkomst met de betrokkenen

Uitgenodigd worden de pester, meelopers en leerlingen waar een positieve groepsinvloed van kan worden verwacht, 5 tot 8 leerlingen zonder de gepeste leerling; de steungroep.

Leidraad voor een leerlinggesprek pester is bijgevoegd als bijlage 2.

3. Het probleem uitleggen en empathie kweken

De leerkracht legt uit dat er een leerling* is die zich erg ongelukkig voelt en dat de aanwezige leerlingen een bijdrage kunnen leveren om de leerling in kwestie te helpen. De leerkracht geeft duidelijk aan dat niemand de schuld en straf krijgt. Er wordt niet gesproken over details van wat er gebeurd is. Het benoemen van het feit is voldoende.

4. De verantwoordelijkheid delen

De leerkracht zegt dat iedereen in de klas verantwoordelijk is dat anderen zich prettig en veilig voelen. De steungroep is bij elkaar geroepen om te helpen dit probleem op te lossen.

5. De steunleden wordt gevraagd naar ideeën

De leerkracht vraagt iedere deelnemer na te denken over wat hij/zij kan doen om het voor de gepeste leerling aangenamer te maken en zo het pesten te stoppen. De steunleden spreken hun ideeën individueel en concreet uit, ze beginnen hun zin met: "ik....."

6. De verantwoordelijkheid wordt overgegeven aan de groep

De steunleden gaan aan het werk. Ze moeten de gelegenheid en de tijd krijgen hun goede voornemens uit te voeren. De leerkracht spreekt af hen na twee weken weer te spreken.

7 Gesprek met de individuele steunleden

De leerkracht vraagt iedereen individueel wat de inzet is geweest en of er al iets van verbetering waarneembaar is. Wellicht zijn niet alle voornemens geslaagd en moeten voornemens worden bijgesteld maar het belangrijkste is de positieve ontwikkeling en het stoppen van het pestgedrag!

Dit gesprek zal meerdere keren herhaald worden.

* de leerkracht kan er voor kiezen om, rekening houdend met de impact van het pesten, de naam van de leerling in eerste instantie niet te noemen.

Maatregelen na signalering pestgedrag

Omdat pesten specifieke aandacht behoeft is het noodzakelijk ons expliciet uit te spreken over onze maatregelen tegen pestgedrag.

- In geval van pestgedrag neemt de leerkracht een duidelijk standpunt in, namelijk het niet tolereren van dit pestgedrag en spreekt de veroordeling uit naar de pester.
- In geval van schade of een ernstig delict wordt aangifte gedaan bij de politie.
- De directie en de IB-er worden op de hoogte gesteld.
- De leerkracht maakt in Parnassys een leerlingnotitie bij alle betrokken leerlingen, onder de categorie pestincident.
- Ouders van de gepeste leerling en de pester worden op de hoogte gesteld door de leerkracht of de directie.
- De aanpak wordt in overleg met directie, IB-er en de groepsleerkracht bepaald.
- Er vindt een gesprek plaats tussen de ouders, leerkracht en directie om bovenstaande te verduidelijken.
- Ouders werken mee om het proces van pesten te stoppen. Dit komt expliciet in het gespreksverslag en wordt door de ouders ondertekend.
- Er wordt een logboek aangelegd waarin alle verdere waarnemingen en activiteiten worden beschreven. Dit logboek wordt regelmatig met de directie, ib-er en leerkracht besproken.
- De pester en gepeste zijn zorgleerlingen en hebben een zorgdossier/notities in Parnassys.
- Mocht bovenstaande geen gewenst effect hebben dan wordt externe hulp ingeschakeld in overleg met de algemeen directeur van de VCPO Noord Groningen en de coördinator Interne begeleiding.
- Er kan een melding bij het ZAT team worden gedaan waar ook de politie als discipline bij aanwezig is.
- In overleg met de algemeen directeur van VCPO Noord Groningen kan bij ongewenst gedrag schorsing of verwijdering plaatsvinden. Zie document schorsing of verwijdering.

Digitaal pesten

4a. wat is cyberpesten?

4b. hoe wordt er gepest via internet?

4c. preventieve maatregelen

4d. stappenplan na signalering cyberpesten

4a. wat is cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

4b. Hoe wordt er gepest?

- pest-mail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen)
- stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haatmail of het dreigen met geweld in chatrooms.
- het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- ongewenst contact met vreemden
- webcamseks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden
- hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pestmail.

4c. preventieve maatregelen

Bij de start van het schooljaar, tijdens de Gouden weken, krijgen alle leerlingen van de leerkracht een voorlichting over internetgebruik en internetmisbruik.

Tevens zou een soortgelijke voorlichting aan de ouders gegeven kunnen worden tijdens een thematische ouderavond.

4d. stappenplan

1. Bewaar de berichten; probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen zo nodig hoe ze dat kunnen doen.
2. Blokkeren van de afzender; leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pestmail kan blokkeren.
3. Probeer de dader op te sporen. Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk.

4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling. Geef de ouders voorlichting over maatregelen die ze thuis kunnen nemen.

5. Adviseer aangifte. In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101)

Tips voor leerlingen zijn bijgevoegd in bijlage 3

Bijlagen

Bijlage 1. Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Bijlage 2. Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Bijlage 3. Tips voor leerlingen bij cyberpesten

Bijlage 1.

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaar(der) gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Bijlage 2.

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- de leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: "Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt." Zeg nooit: "Je bent heel gemeen." Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom. Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Biedt zo nodig hulp aan.

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt (zie maatregelen pesten).

Bijlage 3

Tips voor leerlingen

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart mailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je contactlijst.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd.
- Ga naar je leerkracht of mentor. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl